
Cesta k diplomu? Přes tělocvičnu

Cesta k diplomu? Přes tělocvičnu

LIDOVÉ NOVINY

10.3.2008, autor: Miloš Cihelka

Třetina fakult má stále povinný tělocvik. Zápočet může student získat třeba i za golf, squash či aerobik.

Třiaadvacetiletý Petr z Prahy se každý týden těší na pondělí. Buď si půjde zdarma zaplavat do bazénu, nebo si - rovněž zdarma - zahraje se spolužáky tenis. Bude mít přitom dobrý pocit, že si tak plní své studijní povinnosti. Petr je studentem prvního ročníku medicíny.

Stejně jako pro posluchače řady dalších českých vysokých škol, je i pro budoucí lékaře tělesná výchova v prvních ročnících povinná. Na rozdíl například od cizích jazyků s výjimkou nezbytné latiny.

Podle průzkumu uskutečněného z iniciativy Grémia vedoucích kateder tělesné výchovy a sportu na 78 fakultách českých vysokých škol byl tělocvik v roce 2004 povinný minimálně v jednom ročníku na zhruba třetině oslovených fakult. Nepovinný, ale užitečný Na polovině sledovaných škol byla potom tělesná výchova vyučována alespoň formou volitelného předmětu. Ani zde není absolvování hodin tělocviku zcela bez významu. Třeba na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze mohou studenti získat za zápočet z tělocviku, který si vyberou z nabídky nepovinných předmětů, určitý počet kreditů. Jejich celkový součet ze všech předmětů přitom rozhoduje o tom, zda je student způsobilý postoupit do dalšího ročníku či zda splnil kritéria pro úspěšné zakončení celého studia.

Mezi studenty je tělocvik z výše uvedených důvodů většinou oblíbeným předmětem. Buď jím mohou nahradit některý méně záživný či náročnější předmět, nebo alespoň získají možnost zdarma si zasportovat. Z pohledu účelnosti pro přípravu budoucích vysokoškolsky vzdělaných odborníků je však užitečnost tělesné výchovy poněkud sporná. Navíc se nejedná o nijak levnou záležitost.

Jednotlivé školy musejí vynakládat nemalé finanční prostředky na údržbu svých tělocvičen či na pronájem nejrůznějších sportovišť a bazénů či na nákup sportovního náčiní.

Například Masarykova univerzita v Brně vydává na veškeré sportovní aktivity svých studentů každoročně kolem dvaceti milionů korun. Ostatní školy jsou na tom v poměru ke své velikosti podobně. Ředitel Ústavu tělesné výchovy a sportu Českého vysokého učení technického v Praze Jiří Drnek je však přesvědčen, že rozhodně nejde o vyhozené peníze. „Je to především investice do zdraví. Pokud si studenti zvyknou pravidelně sportovat, předejdou tak v budoucnu mnohým civilizačním chorobám, které s sebou nese současný převážně sedavý způsob života. Společnosti se tak vložené prostředky rozhodně vrátí. Navíc zdraví nelze přepočítávat na peníze,“ argumentuje Jiří Drnek. Sportovní úspěchy studentů podle něj navíc mohou zvýšit prestiž školy. Jako příklad uvádí americké univerzity, na jejichž image se úspěchy je však podle Drnka především přivést studenty k pravidelnému, pokud možno celoživotnímu sportování a ukázat jim další sportovní disciplíny. Školy proto do nabídky tělovýchovných aktivit čím dál častěji zařazují například squash, lezení na umělé stěně či golf.

Za minulého režimu byl tělocvik povinný prakticky pro všechny vysokoškoláky. Zdaleka ne všichni bývalí studenti na to vzpomínají s láskou. Třeba čtyřicetiletého strojaře Jiřího straší představa hodiny tělocviku obsahující jeho neoblíbený šplh bez přírazu prakticky dodnes. Zvlášť když jeho tehdejší neúspěšné pokusy byly tělocvikářem komentovány poznámkami: „Pokud tam nevylezete, zápočet vám prostě nedám.“ Aby nutný zápočet dostal, musel nakonec pedagoga doslova uprosit.

Jiří Drnek tvrdí, že něčeho podobného se současní studenti rozhodně obávat nemusejí. „Naše nabídka vychází vstříc i těm méně tělesně zdatným. Mohou si vybrat například zdravotní tělocvik, což jsou vlastně rehabilitační cvičení, a podobně. Zápočet není vázán na splnění výkonostních limitů, a pokud pravidelně chodí na hodiny, zápočet dostanou,“

říká Drnek. Někteří vysokoškolští vyučující netělocvikáři přesto chápou tělesnou výchovu u dospělých studentů jako přežitek. S ohledem na dobré vztahy s kolegy však obvykle vyjadřují své pochybnosti jen anonymně.

„Mnohé školy v uplynulých desetiletích vybudovaly za drahé peníze tělocvičny a nabraly tělocvikáře, kterých se nemohou jen tak zbavit. Zrušení tělocviků by nebylo příliš populární ani mezi studenty,“ vypočítává jeden z nich možné důvody „přežívání“ tělesné výchovy na některých vysokých školách. Tělocvikáři stárnou. Z tohoto úhlu pohledu je potom zajímavé, že povinná tělesná výchova je častější na „tradičních“ vysokých školách než na vzdělávacích ústavech vzniklých až po listopadu 1989. U nových škol bývá tělocvik buď nepovinný, nebo chybí úplně.

Tomu odpovídá i věková struktura českých vysokoškolských tělocvikářů. Podle již zmiňovaného průzkumu z roku 2004 jich jen 27 procent bylo mladších čtyřiceti let. Naopak do kategorie starších padesáti let jich spadala téměř třetina.

Co však rozhodně nelze tělovýchovným pedagogům upřít, je zapálení pro věc a snaha obhájit důležitost svého předmětu i před širší veřejností. Téměř každá katedra či ústav tělocviků má vlastní webové stránky, na nichž většinou nechybí více či méně zdařilá argumentace ve prospěch tohoto předmětu.

Například tělocvikáři z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy vidí svůj úkol jasně: „Výuka tělesné výchovy je organizována tak, aby získané poznatky a dovednosti studenti mohli využít ve své profesní praxi. Je přáním, aby všichni naši absolventi byli dobrými plavci a osvojili si zásady pobytu v letní i zimní přírodě.“

Z pohledu účelnosti pro přípravu vysokoškolsky vzdělaných odborníků je užitečnost tělesné výchovy poněkud sporná